

KREDIT

RITA SINGULA

Kredit

Rita Singula

Obsah

Úvod	4
Prehľad poviedok	5
Lístok na červenú	7
Úrok zo svedomia	15
Rande na tri hviezdy	21
Čistič kódov	27
Tichá izolácia	34
Školský limit	39
Posledný odpočet	44
Ako táto kniha vznikla	49

Úvod

Vaša hodnota klesla na 4,99. Nákup čerstvých potravín nie je k dispozícii. Prosím, dostavte sa na najbližšiu stanicu nápravy.

Tak vyzerá dobré ráno vo svete Slovenského systému sociálneho kreditu (SSSK) – sloboda je premenná, ktorá sa prepočítava každú noc, a stačí desatina bodu, aby vám prestala patriť električka, byt alebo vlastné dieťa. Sedem príbehov z tohto neviditeľného väzenia ukazuje, čo sa stane, keď sa morálka zredukuje na skóre a ľudská duša sa stane len ďalším dátovým bodom na predaj.

Prehľad poviedok

Lístok na červenú

Dôchodca Andrej potrebuje do nemocnice na dôležité vyšetrenie srdca, no jeho kredit klesol o pár stotín pod hranicu, pri ktorej ho MHD pustí dnu. V mrazivých Košiciach sa vydáva na cestu cez mesto, ktoré meria ľudí na desatiny bodu – a zisťuje, koľko v ňom stojí obyčajná solidarita.

Úrok zo svedomia

Jakub a Elena majú na vysnívaný byt v Slnecniciach všetko – okrem štyroch desatín skóre. Sprostredkovateľ im ponúkne skratku: stačí si lepšie všímať vlastného suseda. Hypotéka sa však nespláca len v eurách.

Rande na tri hviezdy

Architektka Sofia s elitným skóre 9,82 ide na rande s Markom, mužom z nebezpečnej „sivej zóny“. Hodinky jej počas večere v luxusnej reštaurácii odpočítavajú, koľko ju každá minúta v jeho blízkosti stojí – a systém vie presne, kde leží hranica jej odvahy.

Čistič kódov

Viktor oficiálne neexistuje – o to lepšie sa mu za kryptomeny mažú boháčom škvrny z centrálného registra.

Zákazka od muža, ktorý systém sám staval, ho privedie ku kódu, aký nemal nikdy uvidieť. A jednotka Kybernetickej hygieny už je na ceste.

Tichá izolácia

Učiteľke dejepisu v Banskej Bystrici stačí jedna veta navyše, ktorá nie je v digitálnej učebnici. Systém ju vyhodnotí ako „ideologickú nekonzistentnosť“ – a mesto, v ktorom prežila celý život, ju zo dňa na deň prestane vidieť.

Školský limit

Dvanásťročná Lucia má rada rovnice, hviezdnu oblohu a ticho. Jej rodičia majú radi jej „index sociálneho potenciálu“ – a zostávajú im tri mesiace, aby z introvertky vyrobili líderku, akú prijme algoritmus prestížneho gymnázia.

Posledný odpočet

Silvestrovská noc v Košiciach. Skupina Nulová línia sa pokúša o to, čo sa raz už nepodarilo: nezničiť systém, ale vrátiť každému občanovi rovnakú hodnotu. Tentoraz vedľa, kde prvý pokus zlyhal – no systém sa medzitým tiež učil.

Lístok na červenú

Mráz v Košiciach mal v ten januárový pondelok ostrie britvy. Rezal do pľúc pri každom nádychu a Andrejovi sa para z úst zrážala na golieri starej zimnej bundy. Stál na zastávke MHD na Terasa, hneď pri kine Družba, a prstami v ošúchaných rukaviciach zvieral igelitku s lekáorskymi správami.

Andrej mal šesťdesiatosem rokov, vypracované ruky bývalého strojného inžiniera a v hrudi srdce, ktoré v poslednom čase vynechávalo rytmus ako starý motor. Dnes mal termín na kardiológii v Novej nemocnici. Bolo to dôležité. Možno kritické.

Podišiel k terminálu na zastávke. Kedysi to boli jednoduché automaty na mince, neskôr na karty. Dnes to boli hladké čierne monolity s biometrickými senzormi.

„Priložte pravú ruku alebo sa pozrite do objektívu,“ ozval sa syntetický, až príliš veselý ženský hlas z reproduktora.

Andrej si sňal rukavicu. Koža na jeho ruke bola suchá, posiatá stareckými škvrnami. Priložil dlaň na sklenenú plochu. Pod sklom prebehlo modré svetlo – laserový skener čítal nielen jeho odtlačky, ale aj kapilárnu mapu a aktuálnu hladinu stresového hormónu.

Na displeji sa rozsvietilo jeho meno: **ANDREJ K. (68)**. Pod ním svietilo číslo, ktoré mu v posledných mesiacoch nedalo spať: **3,42**.

Obrazovka na moment zaváhala, akoby algoritmus

v Bratislave premýšľal, či mu dá šancu. Potom sa farba zmenila na ostro červenú.

PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ. *Dôvod: Váš sociálny kredit je pod stanovenou hranicou pre dotovanú verejnú dopravu (3,50). Poznámka: Nedoplatok za lieky v lekárni (14 dní po splatnosti) – sankcia -0,15 bodu. Neúčasť na povinnom komunitnom upratovaní sídliska – sankcia -0,10 bodu.*

Andrej pocítil, ako mu v hrudi pichlo. „To musí byť omyl,“ zašepkal do prázdna. „Tie lieky... veď som ich zaplatil, len systém neodoslal platbu včas!“

Okolo neho prechádzali ľudia. Väčšinou mladí, s lesklými smartfónmi v rukách a sebavedomým výrazom. Keď začuli varovný tón terminálu, podvedome odstúpili. V ich očiach nebol súcit, ale strach. Strach z kontaminácie. V dobe SSSK sa neoplatilo priateľiť s niekým, kto svieti na červeno. Algoritmus sledoval aj sociálne väzby – ak ste trávili príliš veľa času s „nízkokreditovými“, vaše vlastné skóre začalo krváčať.

„Prosím vás,“ obrátil sa Andrej na mladú ženu v elegantnom kabáte, ktorá práve pípala svojím prsteňom pri vedľajšom termináli. „Nepustili by ste ma na svoj lístok? Potrebujem sa dostať do nemocnice. Je to len pár zastávok.“

Žena naňho pozrela, akoby bol nakazený morom. Rýchlo si skontrolovala svoje inteligentné okuliare. V zornom poli sa jej pravdepodobne zobrazilo varovanie: *Interakcia s rizikovou osobou identifikovaná.*

Odporičanie: Ukončite kontakt.

„Prepáčte, nemôžem,“ zamrmlala a takmer utiekla k blížiacemu sa autobusu č. 17.

Andrej zostal na zastávke sám. Autobus zastavil, dvere sa otvorili so sykotom. Na každom vstupe boli kamery s rozpoznávaním tváre. Keby sa pokúsil nastúpiť, dvere by sa jednoducho nezatvorili a spustil by sa alarm. Bol by to priestupok tretej kategórie, ktorý by ho zrazil na úroveň 2,0 – hranicu totálneho vylúčenia.

Pozrel sa na hodinky. Mal štyridsať minút. Pešo by to do Novej nemocnice trvalo pol hodiny, keby bol zdravý. Ale v tomto mraze a s týmto srdcom...

Vykročil. Inú možnosť nemal.

Košice pod snehom vyzerali ako krásna pohľadnica, keby ste sa nepozerali príliš zblízka. Na každom stĺpe verejného osvetlenia boli senzory. Všade viseli digitálne billboardy, ktoré menili reklamu podľa toho, kto práve prechádzal okolo.

Andrej prechádzal okolo veľkej obrazovky pri magistráte. Keď senzory zachytili jeho prítomnosť, reklama na luxusnú dovolenku na Malte zmizla. Nahradil ju strohý text: *Máte problémy s rozpočtom? Navštívte poradenské centrum pre nápravu správania. Získajte späť svoju dôstojnosť cez prácu pre mesto!*

„Dôstojnosť,“ odpľul si Andrej. „Tridsať rokov som projektoval mosty a teraz mi počítač hovorí o dôstojnosti.“

Zastavil sa pri prechode pre chodcov. Na druhej stra-

ne videl auto mestskej polície – čierny elektromobil s majákmi, ktoré ticho pulzovali. Policajti vnútri nemuseli nič robiť. Ich systém automaticky skenoval okolie.

Andrej sklopil zrak a zrýchlil krok, hoci ho v boku pálilo. Cítil sa ako štvaná zver. Najhorší nebol ten systém samotný, ale to, ako ho ľudia prijali. Stala sa z neho nová morálka. Kto mal vysoký kredit, bol „dobrý človek“. Kto nízky, bol podozrivý, lenivý alebo nebezpečný.

Keď prechádzal cez park pri poliklinike, všimol si skupinku tínedžerov. Hrali nejakú hru na mobiloch, pravdepodobne „Lov na mínusových“. Smiali sa a mierili telefónmi na okoloidúcich.

„Pozri na toho dedka!“ vykrikol jeden z nich, chlapec v značkovej vetrovke. „Ten svieti ako vianočný stromček! Hej, deduško, koľko si dnes ukradol rožkov?“

Andrej neodpovedal. Len kráčal ďalej. Cítil, ako mu srdce bije nepravidelne, akoby v hrudi mal uväzneného vtáka, ktorý zúfalo bije krídlami o klietku.

Zrazu sa pred ním objavil muž v dlhom tmavom kabáte. Nevyzeral ako policajt, skôr ako niekto, kto vie v tomto systéme chodiť. Opieral sa o múrik a fajčil klasickú cigaretu – niečo, čo bolo pre ľudí s kreditom pod 8,0 zakázané kvôli „neúmernému zaťaženiu zdravotného systému“.

„Zlá karta, čo?“ ozval sa muž. Hlas mal zachrípnutý, ale nie nepriateľský.

Andrej sa zastavil a lapal po dychu. „MHD... nechce ma pustiť. Musím do nemocnice.“

Muž si ho premeral. „Vidím. 3,4? To je blbé pásmo. Ešte nie si v úplnej tme, ale už ťa nikto nepustí k stolu. Chceš pomôcť?“

„Ako?“

Muž vytiahol z vrečka malé zariadenie, ktoré vyzeralo ako upravená čítačka kariet. „Hovoríme tomu ‚Od-
hlučňovač‘. Na päť minút oslepím kamery v okruhu desiatich metrov. Môžeš nastúpiť do čohokoľvek, čo pôjde okolo. Zadarmo. Systém si bude myslieť, že tam nie si.“

Andrej zaváhal. „To je nelegálne. Ak ma chytiť...“

„Ak ťa chytiť, pôjdeš na prevýchovu. Ak ťa nechytia, dostaneš sa k lekárovi. A úprimne, deduško, podľa toho, ako dýchaš, tú nemocnicu potrebuješ viac než čistý trestný register.“

Andrej pozrel smerom k nemocnici. Bola ešte ďaleko. Stúpanie na Terasu bolo preňho v tomto stave ako výstup na Mount Everest.

„Čo za to chceš?“

Muž sa pousmial. „Povedzme, že zbieram body iným spôsobom. Možno raz budeš potrebovať niekoho, kto ti premaže ten nedoplatok za lieky. Nájdeš ma v pasáži na Hlavnej, pod starým antikvariátom. Volajú ma Čistič.“

V tej chvíli sa k zastávke blížila električka č. 6.

„Teraz!“ sykol muž a stlačil tlačidlo na zariadení.

Andrej sa rozbehol k dverám. Cítil, ako mu v ušiach hučí. Očakával piskot alarmu, červené svetlá, hanbu. Ale nič sa nestalo. Senzory nad dverami zostali mŕtve.

Preklázol dovnútra a schúlil sa do rohu pri okne.

Električka sa pohla. Andrej sledoval muža na zastávke, ktorý mu nepatrne kývol a zmizol v tieni budov.

Vnútri električky bolo ticho, prerušované len tlmeným zvukom reklám z obrazoviek. Andrej sa snažil upokojiť dych. Cítil sa ako duch. Nikto ho nevidel, nikto ho neregistroval. Bol mimo systému, aspoň na pár minút.

Lenže radosť netrvala dlho. Na ďalšej zastávke nastúpila revízorská hliadka. Neboli to tí starí revízori, ktorých poznal z mladosti. Boli to „audítori sociálnej integrity“. Mali uniformy pripomínajúce zásahové jednotky a v rukách skenery, ktoré dokázali prečítať identifikačný čip v tele človeka na tri metre.

„Kontrola kreditu a oprávnenia k jazde,“ zahlásil vedúci hliadky.

Andrej stuhol. Srdce mu vynechalo ďalší úder a v očiach sa mu zahmlelo. Audítor sa blížil k nemu. Pozeral sa na svoj tablet, kde sa v reálnom čase vykresľovala mapa pasažierov.

Andrej videl, ako sa Audítor zamračil. Pozrel na prázdne miesto v rohu, kde sedel Andrej, a potom späť na tablet. Pre systém tam Andrej neexistoval. Zariadenie „Čističa“ stále fungovalo – vytváralo okolo neho digitálnu čiernu dieru.

Ale Audítor nebol len stroj. Bol to človek, ktorý videl starca v obnosenej bunde.

Podišiel priamo k Andrejovi. „Váš kód, občan.“

Andrej mlčal. Triasli sa mu ruky.

Audítor priložil skener k Andrejovmu ramenu, kde mal voperovaný čip. Zariadenie zapípalo chybové hlásenie. *Zistené rušenie signálu.*

V električke nastalo hrobové ticho. Ostatní pasažieri začali nervózne vyťahovať telefóny a nakrúcať si scénu – videá „asociálov“ prinášali na sociálnych sieťach bonusové body za občiansku bdelosť.

„Máte pri sebe nelegálne rušiace zariadenie?“ opýtal sa Audítor chladne a ruka mu klesla k puzdru s taserom.

„Nie... ja... ja len potrebujem do nemocnice,“ vykukol Andrej. „Mám choré srdce. Pozrite sa na mňa, prosím.“

Audítor sa pozrel. Videl muža, ktorý bol vo veku jeho otca. Ale potom sa pozrel na svoju kameru na uniforme, ktorá všetko prenášala v priamom prenose do centrály. Keby prejavil slabosť, jeho vlastný kredit by klesol. Možno by prišiel o prémie. Možno by jeho deti nemohli ísť do dobrej škôlky.

„Vystúpte si. Hneď.“

„Prosím... už som skoro tam...“

Audítor ho chytil za rameno a hrubo ho vytiahol zo sedadla. Andrej pocítil ostrú, pálivú bolesť v hrudníku. Oveľa silnejšiu než predtým. Bola to bolesť, ktorá mu vyrazila dych a podlomila kolená.

Padol na podlahu električky. Igelitka s lekáorskymi správami sa roztrhla a papiere sa rozleteli po špinavej zemi.

„Subjekt simuluje kolaps a kladie odpor,“ zahlásil

Audítor do vysielacky, hoci videl, že stavec modrie.
„Potrebujem posilu na zastávku Amfiteáter.“

Ľudia v elektrické sa stále dívali cez obrazovky svojich mobilov. Nikto nevykročil vpred. Nikto nepodal ruku. Algoritmus bol jasný: pomoc osobe v konflikte so zákonom znamená spolupáchateľstvo.

Andrej ležal na chladnej podlahe a díval sa na strop elektricky. Tam, hneď vedľa reklamy na novú verziu operačného systému pre domácnosti, uvidel malý červený bod. Kameru.

Posledné, čo si Andrej K. pomyslel, predtým než sa svet rozplynul do čiernoty, bolo, či mu systém strhne body aj za to, že zomrel na verejnom priestranstve a spôsobil tým meškanie spoja.

Keď o tri minúty neskôr dorazila záchranka, automatický systém na jej palube okamžite oskenoval jeho nehybné telo.

STAV: EXITUS. BILANCIA KREDITU: 3,20. VERDIKT: Pohreb hrađený štátom zamietnutý. Pozostatky presunuté do kategórie ,Všeobecný biologický odpad‘.

Elektrická sa znova pohla. Na displeji nad dverami sa objavil nápis: *Ďakujeme, že cestujete slušne. Vaša bezpečnosť je našou prioritou.*

Úrok zo svedomia

Slnko sa opieralo do betónových stien rozostavaného bloku v Petržalke a Jakub sledoval, ako sa v odraze skiel kmitajú žeriavy. Stáli s Elenou na balkóne ich prenajatého bytu v Slnčniciach – malého, sterilného priestoru, ktorý im nepatril. Každý mesiac im systém z účtu automaticky stiahol nájomné, pričom im do očí v rámci notifikácie bliklo malé zelené plus: *Vzorné platenie záväzkov. Kredit +0,02.*

„Už len štyri desatiny, Jakub,“ vydýchla Elena a prstami prešla po hladkom zábradlí. „Keby sme mali 7,5, banka by nám ten úver na trojizbák schválila okamžite. Systém hovorí, že pri našom tempe to potrvá ešte osemnásť mesiacov.“

Osemnásť mesiacov. Pre Elenu to bola večnosť. Chcela rodinu, chcela detskú izbu s tapetami s motívom lesa, chcela istotu, ktorú v dobe SSSK poskytoval len vlastný list vlastníctva. Vlastniť nehnuteľnosť v premi-ovom sektore znamenalo automatický skok do vyššej kreditnej kategórie. Bol to kruh – potrebovali kredit, aby kúpili byt, a potrebovali byt, aby si udržali kredit.

Jakub si povzdychol. Pracoval ako analytik v logistike, Elena bola prekladateľka. Boli to vzorní občania. Triedili odpad podľa čiarových kódov na vreciach, kupovali lokálne potraviny a ich zdravotné záznamy boli vďaka pravidelnému cvičeniu bezchybné. Napriek tomu ich brzdili Jakubove staré hriechy z vysokej školy –

účasť na dvoch nepovolených koncertoch punkovej kapely, ktorej spevák bol neskôr označený za ideologicky rizikového.

„Mám termín u sprostredkovateľa,“ povedala Elena po chvíli ticha. „Vraj existuje cesta, ako to urýchliť. Legálna, Jakub. Len... optimalizácia.“

Ten muž sa volal pán Varga. Stretli sa s ním v malej kaviarni v starej Petržalke, kde senzory pôsobili ošúchane a unavene. Varga bol elegantný, mal drahé hodinky a pohľad človeka, ktorý vidí svet ako sústavu skratiek.

„Problémom nie je váš príjem, pán Jakub,“ začal Varga a na stôl položil tablet s ich detailnými profilmi. „Problémom je vaše okolie. Vaša digitálna susedská bublina je podpriemerná. Žijete v bloku, kde je koncentrácia ľudí s nízkym kreditom nad desiatimi percentami. To vás ťahá dolu ako kotva.“

„Ale my si susedov nevyberáme,“ namietol Jakub.

Varga sa pousmial. „Môžete si však vybrať svoju rolu v komunite. Systém má funkciu ‚Občiansky korektor‘. Ak odhalíte a nahlásite protispoločenské konanie, ktoré algoritmus ešte nezachytil, získate jednorazový bonus až 0,5 bodu. To by vám stačilo na ten úver, nie?“

Jakub a Elena na seba pozreli. V miestnosti bolo zrazu dusno.

„Čo tým myslíte, nahlásiť?“ spýtala sa Elena potichu.

Varga sa naklonil k nim. „Váš sused, pán Molnár. Býva o dvere ďalej. Naše dáta naznačujú, že nelegálne prechováva analógové vysielacie zariadenie. Možno rádio,

možno niečo iné. Je to porušenie zákona o informačnej integrite. Ak poskytnete priamy dôkaz – stačí jedna fotografia alebo nahrávka – systém vás odmení za lojalitu. Vy dostanete byt, štát dostane poriadok. Každý vyhrá.“

Cesta domov bola tichá. Petržalské terasy, kedysi plné detského krikú, boli teraz tichými koridormi, kde sa ľudia zdravili len vtedy, ak im systém v okuliaroch zobrazil zelenú ikonu priateľstva.

„On je starý, Jakub,“ povedala Elena, keď stáli pred Molnárovými dverami. „Čo by robil s rádiom? Veď je to neškodný dôchodca.“

„Nezabúdaj na ten byt, Elena,“ odsekol Jakub, hoci sám cítil odpor. „Molnár nám nepomôže s hypotékou. Ak niečo porušuje, je to jeho problém.“

Nasledujúce dni sa zmenili na tiché sledovanie. Jakub si vybavil prácu z domu, aby mohol sledovať, kto k susedovi chodí. Elena sa snažila náhodne stretávať Molnára na chodbe a „nenápadne“ nakúkať do jeho bytu, keď otváral dvere.

Ich vzťah sa začal meniť. Už sa nerozprávali o tom, čo si uvaria na večeru, ale o tom, či Molnár včera v noci znova nesvietil do tretej rána. Jakub začal byť podráždený. Každé pípnutie susedovho zámku ho vytrhlo z koncentrácie.

„Pozri,“ zašepkala Elena jednej noci. Stáli v kúpeľni a cez vetráciu šachtu počuli tlmený zvuk. Nebola to hudba, bol to praskavý hlas, ktorý v nepravidelných intervaloch čosi oznamoval. Staré krátke vlny.

Jakub vytiahol telefón. „Nahrávam to.“

Elena sa naňho pozrela. V odraze zrkadla videla jeho tvár – bola bledá, oči mal podliate krvou. Nevyzeral ako muž, ktorého milovala. Vyzeral ako dravec, ktorý číha na korisť.

„Naozaj to urobíme?“ spýtala sa.

„Schválenie úveru končí v piatok, Elena. Buď on, alebo my.“

Jakub odoslal nahrávku cez Vargovu aplikáciu. Systém spracovával dáta tri minúty. Potom mu na obrazovke blikla správa: *ZÁSAH DO INFORMAČNEJ INTEGRITY POTVRDENÝ. ODOSIELAM HLIADKU. VÁŠ PREDBEŽNÝ BONUS: +0,48.*

Elena sa rozplakala. Nebol to však plač radosti. Bol to plač úľavy zmiešaný s čistým odporom k sebe samej.

O hodinu neskôr sa na chodbe ozval hluk. Ťažké kroky, krik a zvuk rozbíjaného dreva. Jakub sa pozeral cez priezor. Videl Molnára, ako ho dvaja muži v čiernych uniformách vlečú k výťahu. Starý muž sa nebránil. Len sa zmätene obzeral okolo seba, akoby nechápal, čo sa deje.

Keď prechádzali okolo Jakubových dverí, Molnár sa zastavil. Pozrel sa priamo do priezoru, akoby vedel, že Jakub tam stojí. V jeho očiach nebol hnev, len hlboký smútok.

Nasledujúci deň prišla e-mailová notifikácia z banky. *VÁŠ ÚVER BOL SCHVÁLENÝ. GRATULUJEME K NOVÉMU DOMOVU.*

Jakub a Elena sa sťahovali o dva týždne neskôr. Slnečnice boli krásne. Nový byt mal veľké okná, inteligentné osvetlenie a ich kreditné skóre sa vyšplhalo na 8,1. Boli v bezpečí. Boli elita.

Ale v tom novom, krásnom byte bolo ticho, ktoré ich dusilo. Jakub sa prestal na Elenu pozeráť. Keď sa ich ruky náhodou dotkli, Elena uhla pohľadom. Každý zvuk u susedov – hoci tam bývala mladá rodina s deťmi – v nich vyvolával záchvaty paranoje.

„Myslíš, že nás tiež niekto sleduje?“ spýtala sa Elena jedného večera pri víne, ktoré stálo polovicu Jakubovej výplaty.

Jakub neodpovedal. Vedel, že odpoveď je áno. V systéme sociálneho kreditu neexistovalo súkromie, existovalo len dočasné povolenie na ticho.

Jedného dňa, keď Jakub vyhadzoval odpadky do inteligentného kontajnera, všimol si v koši na papier staré rádio. Bolo rozbité, s vytrhanými káblami. Vyzeralo presne ako to, o ktorom hovoril Varga.

Podišiel k nemu a uvidel na ňom nalepený malý štítok s menom: *MOLNÁR*. Pod menom bolo napísané: *Pamiatka na otca – nefunkčné*.

Jakubovi prišlo nevoľno. Molnár nemal vysielачku. Mal len starý krám s vytrhanými káblami, ktorý mu pripomínal mladosť. A ten praskavý hlas v šachte? Mohol prísť odkiaľkoľvek – z pokazeného interkomu, z televízora o dve poschodia vyššie. Nezáležalo na tom. Systém tú nahrávku nikdy neanalyzoval. Potvrdenie prišlo

za tri minúty, pretože verdikt existoval skôr než dôkaz. Varga nepotreboval pravdu, potreboval podpis. Molnár bol len štatistická nevyhnutnosť – a Jakub ochotné pero.

Vrátil sa do bytu. Elena sedela v detskej izbe, ktorá bola stále prázdna. Pozerala sa na stenu, kde mali byť tapety s lesom.

„Elena,“ začal Jakub, ale hlas sa mu zlomil.

Elena sa naňho neotočila. „Dnes mi volala mama, Jakub. Pýtala sa, ako sa máme. Musela som jej zložiť, lebo mi systém zahlásil, že jej tón hlasu je depresívny a znižuje môj index pohody.“

Pozrela sa naňho a v jej očiach Jakub uvidel Molnára.

„Máme ten byt, Jakub,“ povedala s trpkým úsmevom. „Máme steny, máme sklo, máme body. Ale už nemáme nikoho, komu by sme mohli veriť. Ani sami sebe.“

Jakub si sadol na podlahu uprostred luxusnej obývačky. Vonku zapadalo slnko nad Bratislavou a senzory v celom meste začali automaticky prepínať na nočný režim. V Slniečniciach sa rozsvietili tisíce svetiel, každé z nich predstavovalo jeden dokonalý, preverený a osamelý život.

Hypotéku splatili svedomím. Taký úrok sa nedal vrátiť nikdy.

Rande na tri hviezdy

Sofia si poslednýkrát upravila vlasy v odraze výkladu luxusného butiku na nábreží Dunaja. Jej inteligentné kontaktné šošovky jej do zorného poľa premietali jemné zlatisté rozhranie. V pravom hornom rohu svietilo jej aktuálne skóre: **9,82**.

Bola to elita. „Desiatky“ v podstate neexistovali – tie boli vyhradené pre svätcov alebo vládnych hovorcov v deň ich vymenovania. 9,8 jej otváralo dvere do VIP salónikov, zaručovalo jej najnižšie úroky na hypotéku a prednostné ošetrenie u lekára. Ale dnes, tu pri Euroveji, sa Sofia cítila nezvyčajne zraniteľná.

Marek mal prísť o 19:00.

Spoznali sa pred mesiacom na vernisáži v galérii, kde systém z nejakého dôvodu zlyhal a na pár minút vypol identifikáciu návštevníkov. Rozprávali sa o analógovej fotografii a o tom, ako Bratislava kedysi voňala po riečnom bahne a benzíne, nie po sterilnom ozóne čističiek vzduchu. Marek bol vtipný, sčítaný a mal v očiach niečo, čo Sofia u mužov zo svojej „kategórie“ už dlho nevidela – úprimný záujem, ktorý nebol podmienený jej skóre.

Keď sa však systémy znova nahodili a ona si ho oskenovala, takmer jej vypadli šošovky. **MAREK T. – 4,21**.

Bolo to skóre na hranici „sivej zóny“. Človek s takým skóre nebol kriminálnik, ale bol „nepriprôsobivý“. Možno písal kritické blogy, možno sa zúčastnil nepovolenej demonštrácie, alebo jednoducho len ignoroval štátne od-

porúčania na konzumáciu vitamínov.

Jej hodinky na zápästí jemne zavibrovali. *Varovanie: Zdroj kontaminácie v blízkosti (50 metrov). Odporúčame aktivovať režim súkromia.*

Sofia stisla pery. Marek kráčal k nej. Mal na sebe staré džínsy a koženú bundu, ktorá vyzerala, že pamätá ešte minulé desaťročie. V prostredí nablýskaných sklenených veží pôsobil ako trhlina v realite.

„Ahoj, Sofia,“ usmial sa. „Vyzeráš... neuveriteľne. Ten systém ti naozaj pridáva na jase, alebo si to ty?“

„Marek,“ vydýchla a rýchlo ho potiahla k vchodu do reštaurácie. „Podíme dnu. Vonku je príliš veľa senzorov.“

Reštaurácia *Aura* bola určená pre ľudí so skóre 8,5 a vyššie. Pri vchode stál automatický bránový skener. Keď ním prešla Sofia, ozval sa príjemný harfový tón a personál sa okamžite uklonil. Keď pod bránu vstúpil Marek, ozvalo sa nepríjemné zabzučanie, pripomínajúce zaseknutý bzučiak na starom vchode.

„Pán má... nízku bonitu,“ ozval sa čašníik-robot, ktorý k nim dokĺzal. Jeho mechanický hlas bol naprogramovaný tak, aby znel zdvorilo, ale v podtóne bola jasná arogancia stroja. „Vstup povolený len v sprievode garanta. Chcete prevziať zodpovednosť za jeho správanie, pani architektka?“

Sofia cítila, ako sa jej líca zalievajú červenou. Okolo sedeli jej známi z branže – ľudia, ktorých skóre sa lesklo ako čerstvo vytepané mince. Videla, ako vyťahujú tele-

fóny.

„Áno,“ povedala pevne. „Chcem.“

„Berte na vedomie,“ pokračoval robot, „že počas trvania spoločnej interakcie bude váš osobné skóre penalizovaný odpočtom 0,01 bodu za každých 15 minút. Prajete si pokračovať?“

„Áno! Posadíte nás niekam do rohu,“ takmer vykričala.

Usadili ich k malému stolu pri zadnej stene, ďaleko od panoramatického okna s výhľadom na Dunaj. Sofia si objednala najdrahšie víno, akoby sa tým snažila vykompenzovať Marekovu prítomnosť.

„Prečo to robíš, Marek?“ opýtala sa, keď robot odišiel. „Prečo si nenecháš vyčistiť profil? Máš na to hlavu, mohol by si byť v desiatke za rok.“

Marek sa oprel a pozrel jej priamo do očí. „Pretože ten systém je klamstvo, Sofia. Je to len obrovská tabuľka v Exceli, ktorá sa snaží kvantifikovať ľudskú dušu. Keď si kúpiš to ‚správne‘ jedlo, dostaneš plusové body. Keď povieš pravdu o tom, že nová reforma školstva je nezmysel, dostaneš mínus. Ja nechcem žiť v tabuľke.“

„Ale v tej tabuľke žijeme všetci!“ zašepkala zúfalo. „Pozri sa na moje hodinky. Od nášho príchodu som klesla na 9,80. Ak tu zostaneme do dezertu, zajtra mi banka zvýši splátku na auto. Moja šéfka v ateliéri dostane notifikáciu, že sa stýkam s rizikovými živlami. Marek, oni nás sledujú aj teraz.“

Marek natiahol ruku cez stôl a jemne sa dotkol jej dla-

ne. V tej sekunde Sofia dostala do očí jasný červený nápis: *FYZICKÝ KONTAKT S RIZIKOVOU OSOBOU. PENALIZÁCIA: -0,05*.

Cukla rukou, akoby sa popálila. „Nestačilo by... keby sme sa stretávali niekde v lese? Kde nie je signál?“

„Žiadne také miesta už nie sú,“ povzdychol si Marek. „Satelity, Sofia. 5G siete, drony. Jediný spôsob, ako byť voľný, je prijať nízky kredit ako svoju identitu. Prestať sa báť toho čísla.“

„To hovoríš ty, lebo nemáš čo stratiť,“ Sofia takmer plakala. „Ja som na tomto pracovala celý život. Moja rodina, moje vzdelanie... všetko je postavené na tom, že som ‚dobrý občan‘. Ak klesnem pod 8,0, stratím prácu. Ak klesnem pod 6,0, vezmú mi byt.“

„A ak zostaneš na 9,8, stratíš samu seba,“ povedal Marek ticho.

V reštaurácii sa zrazu rozsvietili svetlá. Vedúci prevádzky, človek s tvárou vytesanou z mramoru a skóre 9,9, prišiel k ich stolu.

„Pani architektka, veľmi nás to mrzí, ale musíme vás požiadať, aby ste odišli. Ostatní hostia sa cítia... znepokojení. Váš spoločník vyžaruje negatívnu digitálnu stopu, ktorá ruší naše algoritmy pohody.“

Sofia sa pozrela okolo seba. Jej kolegovia sa na ňu dívali s opovrhnutím. Niektorí si dokonca robili selfie, pričom do pozadia schválne komponovali ju a Mareka s filtrom „VÝSTRAHA“.

„Pôjdeme,“ povedala Sofia a postavila sa. Nohy sa jej

triasli.

Keď vyšli von na chladný bratislavský vzduch, Sofia si okamžite skontrolovala stav. **9,62.**

Stratila 0,2 bodu za jednu hodinu. Sankcie sa nesčítavali – násobili sa koeficientom rizikovej expozície, ktorý rástol s každou minútou v Marekovej blízkosti. Bolo to viac, než získala za celý minulý rok dobrovoľníckym programom v detskom domove.

„Sofia, ja...“ začal Marek, ale ona ho prerušila.

„Nehovor nič. Prosím.“

Vytiahla z kabelky svoj telefón a v nastaveniach profilu urobila niečo, čo doteraz považovala za nemysliteľné. Aktivovala „Blokovanie kontaminácie“. Marek v jej rozšírenej realite v tej chvíli doslova zmizol. Zostal po ňom len rozmazaný, sivý flák. Systém jej už nedovoľoval vidieť jeho tvár ani počuť jeho hlas, kým bola v jeho blízkosti. Bolo to bezpečnejšie pre jej skóre.

„Tento používateľ bol označený ako toxický pre vašu budúcnosť,“ oznámil jej hlas v uchu.

Marek tam stál, pravdepodobne niečo hovoril, možno sa na ňu smutno díval, ale Sofia videla len sivú hmlu. Rozbehla sa smerom k parkovisku, kde ju čakalo jej inteligentné auto. Auto, ktoré ju dnes možno ani neodvezie domov, pretože jej kredit klesol príliš prudko a systém bezpečnosti dopravy ju môže vyhodnotiť ako „emočne labilnú vodičku“.

Keď sadla dovnútra, auto ju privítalo chladným tichom. „Sofia,“ ozvala sa palubná doska. „Vaše skóre je

momentálne 9,61. Odporúčam okamžitú meditáciu a nákup štátnych dlhopisov na kompenzáciu straty. Chcete naplánovať trasu do kostola alebo do nákupného centra?“

Sofia zvierala volant a pozerala sa cez čelné sklo. Na nábreží videla osamelú sivú šmuhu, ktorá tam stále stála a dívala sa jej smerom.

„Do nákupného centra,“ zašepkala. „Musím... musím si niečo kúpiť. Musím si kúpiť svoje body späť.“

Auto sa ticho pohlo. Sofia cítila, ako v nej niečo umiera, ale aspoň jej skóre sa prestalo prepadať. Láska v Bratislave bola luxus pre tých, ktorí nemali čo stratiť, alebo pre tých, ktorí sa odvážili zmiznúť. A Sofia sa až príliš bála tmy.

Čistič kódov

Žilina bola v noci mestom tieňov. Pod nablýskanými fasádami nákupných centier a inteligentných administratívnych budov sa tiahla sieť starých kanalizačných chodieb a technických tunelov, ktoré systém SSSK nikdy poriadne nezmapoval. V jednom z takýchto uzlov, v miestnosti, ktorá kedysi slúžila ako rozvodňa tepla, sedel Viktor.

Viktor nebol v systéme nikým. Oficiálne zomrel pred tromi rokmi pri autonehode, ktorej záznam sám sfalšoval. V digitálnom veku je smrť jediný spôsob, ako získať skutočné súkromie.

Na jeho stole svietilo šesť monitorov. Na každom z nich bežali nekonečné riadky kódu. Viktor bol „Čistič“. Ak ste boli bohatí a mali ste v registri sociálneho kreditu škvrnu – napríklad záznam o jazde pod vplyvom alkoholu alebo príspevok na sociálnej sieti, ktorý kritizoval vládnu politiku bývania – Viktor bol ten, kto ju nechal zmiznúť.

„Nová zákazka, Viktor,“ ozval sa z reproduktora skreslený hlas. Bol to jeho kontakt z „Povrchu“, anonymný sprostredkovateľ, ktorý mu dohadzoval prácu cez zašifrovaný kanál.

Na obrazovke sa objavil profil. Viktorovi takmer vypadla z ruky fľaša s vodou. **MGR. ROLAND VRBICKÝ. STATUS: ŠTÁTNY TAJOMNÍK PRE DIGITÁLNU TRANSFORMÁCIU. AKTUÁLNY KREDIT: 9,94.**

„Čo chce tento chlap od Čističa?“ zamrmľal Viktor.
„Veď on ten systém v podstate staval.“

„Chce vymazať záznam z dnešného rána, 04:15,“ pokračoval hlas. „Sektor Bratislava – Hradný vršok. Identifikácia osoby: Pozitívna. Incident: Stretnutie s osobou na zozname sledovaných subjektov.“

Viktor sa ponoril do databázy. Presekať sa cez vrstvy šifrovania ministerstva vnútra preňho nebolo ťažké – používal zadné vrátka, ktoré v systéme zanechali jeho predchodcovia, hackeri, ktorí verili v slobodu informácií.

Keď sa dostal k surovým záznamom z inkriminovaného rána, zistil niečo zvláštne. Vrbický sa nestretol s teroristom ani s pašerákom. Stretol sa s programátorom, ktorý pred mesiacom zmizol z Centra pre kybernetickú bezpečnosť.

Viktor začal analyzovať balík dát, ktorý si títo dvaja muži vymenili. Nebol to dokument, nebola to nahrávka. Bol to fragment kódu.

Keď ho Viktor spustil vo svojom izolovanom testovacom prostredí, monitor na moment zablikal jasnou bielou farbou. Potom sa na ňom objavilo jednoduché menu v starom textovom režime.

**MASTER RESET PROTOCOL: EIDOLON STAV:
PRIPRAVENÝ POPIS: Globálne vynulovanie hodnôt
sociálneho kreditu pre všetky subjekty v databáze
SSSK. Obnova stavu: Tabula Rasa.**

Viktorovi stiahlo hrdlo. Ten kód nebol len chyba

v programe. Bol to „núdzový vypínač“. Poistka, ktorú do systému vložili jeho architekti pre prípad, že by sa vymkol kontrole, alebo pre prípad, že by chceli začať odznova.

V momente, keď Viktor pochopil význam tohto fragmentu, na jeho hlavnom monitore sa rozsvietila červená lebka. *DETEKCIA NEAUTORIZOVANÉHO PRÍSTUPU K PROTOKOLU EIDOLON. LOKALIZÁCIA: ŽILINA – UZOL 42. STATUS: JEDNOTKA KYBERNETICKEJ HYGIENY VYSLANÁ.*

„Sakra!“ vykrikoval Viktor. „Vedeli, že sa k tomu niekto skôr či neskôr dostane.“

Začal sťahovať dáta na fyzický disk. Vedel, že len čo odpojí káble, v systéme zanechá stopu, ktorú už nevymaže. Ale ak ten kód zmizne spolu s ním, šanca na slobodu pre milióny ľudí zanikne navždy.

V tuneli za dverami sa ozval zvuk ťažkých topánok a elektronické bzučanie dronov. Jednotka Kybernetickej hygieny nebola obyčajná polícia. Boli to „vymazávači“ – ľudia, ktorí sa nestarali o právo, ale o integritu siete.

Viktor schmatol disk a vybehol bočnými dverami do tmy kanalizácie. Za sebou počul výbuch dverí. Svetlá jeho monitorov ožiarili tunel posledným zábleskom a zhasli.

Bežal v smradľavej vode, zatiaľ čo nad ním prelievali prieskumné drony. Ich laserové lúče prečesávali tmu ako oči hladných dravcov.

„Zastavte sa, subjekt 0,“ ozval sa mechanický hlas

z reproduktora drona. „Váš digitální podpis je v procese mazania. Ak sa nevzdáte, vaša existencia bude ukončená aj fyzicky.“

Viktor sa zastavil na križovatke tunelov. Mal dve možnosti. Smerom doľava bol východ do mesta, kde by mohol disk predať podsvetiu, získať novú identitu a zmiznúť navždy. Smerom doprava bola stará vysielacia veža na vrchu Dubeň, ktorá bola stále napojená na centrálnu chrbticovú sieť SSSK.

Keby sa mu podarilo nahrať kód na vežu a spustiť ho, systém SSSK by sa v priebehu sekúnd zrútil. Všetky kreditné záznamy, všetky sankcie, všetky privilégiá by prestali existovať. Každý Andrej, ktorý nemohol do nemocnice, každá Sofia, ktorá sa bála milovať, každý Jakub, ktorý zradil suseda – všetci by boli zrazu na rovnakej štartovacej čiare.

Ale spustenie protokolu Eidolon by znamenalo, že systémy Kybernetickej hygieny ho zamerajú s chirurgickou presnosťou. Bol to rozsudok smrti.

V tuneli za ním sa objavili modré svetlá uniforiem. Hygienici sa blížili.

Viktor sa pozrel na disk vo svojej ruke. Bol to kus plastu a kovu, ktorý v sebe niesol nádej celého národa. Spomenul si na všetkých tých „mínusových“, ktorým čistil profily, na ich strach a na ich poníženie.

Vykročil doprava.

Cesta na Dubeň bola šialeným závodom s časom. Viktor vyšiel z podzemia v lesoparku a s vypätím

všetkých síl bežal k oploštenému areálu veže. Drony naňho pálili omračujúce výboje, ktoré rozbíjali kôru stromov okolo neho.

Dostal sa k terminálu pri päte veže. Ruky sa mu triasli, keď pripájal disk. „No tak, no tak... načítaj to!“

Na displeji sa objavila otázka: *PROTOKOL EIDOLON – POTVRDIŤ SPUSTENIE? (ÁNO/NIE)*

V tom momente ho zasiahla prvá strela. Nebola to guľka, ale elektromagnetický impulz, ktorý mu paralyzoval ľavú ruku. Viktor padol na kolená. Nad ním sa vznášal obrovský útočný dron, jeho hlaveň mierila priamo na jeho hrud'

„Identifikovaný ako Viktor N., čistič kódov,“ ozval sa hlas z drona. „Váš pokus o sabotáž štátnej bezpečnosti bol zaznamenaný. Posledné slovo?“

Viktor sa s námahou usmial. Krv mu stekala po brade, ale v očiach mal iskru, ktorú algoritmy nedokázali predpovedať.

„Tabula rasa,“ zašepkal a pravou rukou udrel do tlačidla ÁNO.

V tej sekunde celá Žilina, a o pár okamihov neskôr celé Slovensko, zažila niečo neskutočné. Všetky digitálne billboardy zhasli. Všetky terminály na zastávkach MHD preblikli do bielej farby. Všetky inteligentné hodinky na zápästiach miliónov ľudí zavibrovali a zobrazili jedinu správu:

SYSTÉM SSSK: RESETOVANÝ. AKTUÁLNY KREDIT: 0,00. STATUS: SLOBODNÝ OBČAN.

Dron nad Viktorom na moment zaváhal. Jeho riadiaci program sa snažil overiť Viktorov stav, ale databáza neexistovala. Pre stroj bol Viktor zrazu neviditeľný.

Viktor ležal na zemi pod hviezdami a dýchal čerstvý nočný vzduch. Prvýkrát po rokoch sa nad ním nevznášal žiadny červený bod kamery, ktorý by mal komu hlásiť, čo vidí.

Keď k nemu dobehli hygienici, ich zbrane boli neaktívne. Pozerali sa na svoje tablety, ktoré ukazovali len prázdne polia. Jeden z nich si zložil helmu a pozrel sa na Viktora.

„Čo sme to urobili?“ spýtal sa ticho vojak.

„Vrátil som vám nulu,“ zachrčal Viktor. „Čo s ňou spravíte, je vaša vec.“

Žilina v tú noc nesvietila reklamami na kreditnú bonitu. Svetila len svetlami z okien bytov, kde sa ľudia odvážili vyjsť na chodbu a zaklopať na susedove dvere bez toho, aby sa báli, čo na to povie algoritmus.

Trvalo to štyri hodiny.

O pol piatej ráno sa billboardy prebrali z bezvedomia. Terminály na zastávkach jeden po druhom naskočili do dôverne známej modrej a hodinky na zápästiach miliónov ľudí potichu obnovili svoje čísla. V Bratislave zasadol krízový štáb a zo zálohovacích uzlov v troch bunkroch, o ktorých protokol Eidolon nevedel, sa do prázdnej databázy začali liať archívy – meno po mene, sankcia po sankcii, hriech po hriechu. Systém, ktorý raz človeka ohodnotil, nezabúdala.

Viktora odvedli ešte pred svitaním, s prázdny diskom v evidenčnom vrecku na dôkazy. Nevedeli však o jednom: fragment Eidolonu už v tej chvíli putoval sieťou ďalej, zabalený v nevinnom softvérovom balíčku. A niekde v Košiciach si ho ktosi stiahol, otvoril na odpojenom stroji a začal študovať, kde presne urobil čistič kódov chybu.

Tichá izolácia

Mária mala rada ticho starej Banskej Bystrice, ale ticho, ktoré ju obklopilo v ten štvrtok, bolo iné. Bolo husté, lep-kavé a páchlo po strachu. Začalo to ráno v škole, počas hodiny dejepisu pre deviatakov. Rozprávali sa o roku 1989 a Mária, strhnutá témou o slobode prejavu, neúmyselne parafrázovala myšlienku zo zakázanej eseje, ktorý nebol v oficiálnych digitálnych učebniciach.

„Moc bezmocných nie je len v revolúcii, ale v pravde každodenného dňa,“ povedala a v tej sekunde si uvedomila svoju chybu.

V rohu triedy sa na strop nepatrne pohla šošovka inteligentného monitorovacieho systému „Sokrates“. Ma-lé modré svetielko na senzore sa zmenilo na oranžové a potom na pulzujúcu fialovú.

„Pani učiteľka? To nie je v učebnici,“ poznamenal jeden zo žiakov, chlapec, ktorého otec pracoval na úrade pre digitálnu ochranu. Mária videla, ako si chlapec nepatrne poklepal po svojich inteligentných hodinkách.

„Máš pravdu, Miško. To bola len... historická zaujímavosť,“ zamrmlala Mária, ale ruka, v ktorej držala digitálne pero, sa jej začala triasť.

Do konca hodiny jej hodinky zavibrovali trikrát. Prvá správa bola od riaditeľa: *Mária, váš prístup k školskému cloudu bol dočasne pozastavený. Dostavte sa po vyučovaní do kancelárie.* Druhá správa bola systémová: *Upozornenie: Detekovaná ideologická nekonzistentnosť úrovne 2. Váš so-*

ciálny kredit bol preventívne znížený o 2,0 body. Tretia správa bola najhoršia. Prišla od banky: Váš spotrebný úver bol preklasifikovaný na vysoko rizikový. Splátka sa zvyšuje o 150 %.

V kancelárii riaditeľa to netrvalo dlho. Riaditeľ, muž so skóre 9,5, sa na ňu ani nepozrel. Hľadel do svojho tabletu, kde sa pravdepodobne v reálnom čase vykresľovali grafy „kontaminácie“ školy Máriinou prítomnosťou.

„Mária, systém nám nenecháva na výber,“ povedal riaditeľ tónom, akoby oznamoval zajtrajšie počasie. „Škola nemôže riskovať zníženie celkového skóre inštitúcie. Do konca vyšetrovania ste v režime ‚Tichej izolácie‘. Vaše ID je v karanténe.“

Keď Mária vyšla zo školy, svet vonku sa zmenil. Banská Bystrica bola stále rovnaká – kamenné námestie, majestátny Barbakán, hory v pozadí – ale ona už do nej nepatrila.

Chcela si kúpiť lístok na trolejbus, ale terminál na jej ID nereagoval. Displej zobrazil len sivý štvorec s nápisom: *SUBJEKT V KARANTÉNE. SLUŽBA NEDOSTUPNÁ.*

Musela ísť pešo domov, na sídlisko Sásová. Cestou prechádzala okolo miestnych potravín. Cítila hlad, tak skúsila vojsť. Automatické dvere sa otvorili, ale hneď ako prekročila prah, v predajni sa stíšila hudba a z reproduktorov sa ozvalo: *Upozornenie pre zákazníkov: V priestore sa nachádza osoba s obmedzenou digitálnou integritou. Odporúčame dodržiavať odstup.*

Zákazníci, ktorí dovtedy pokojne nakupovali, sa k nej otočili chrbtom. Videla, ako si jedna žena, jej bývalá spolužiačka, zakryla tvár taškou a rýchlo prešla do inej uličky. Mária podišla k regálu s pečivom a natiahla ruku za čerstvým rožkom.

„To vám nepredáme, pani Mária,“ ozval sa hlas predavačky. Nebol zlý, bol len rezignovaný. Predavačka ukazovala na svoj terminál. „Systém mi nepovolí spracovať nákup čerstvých potravín pre niekoho v karanténe. Môžete si vziať len tie balíčky s označením ‚Základná výživa‘ v zadnej časti obchodu. Tie s trvanlivosťou desať rokov.“

Mária vyšla z obchodu bez nákupu. Cítila sa ako príznak, ktorý blúdi medzi živými.

Doma to nebolo o nič lepšie. Keď vošla do vchodu svojho paneláku, susedka z prvého poschodia, s ktorou si roky vymieňali recepty, práve odomykala dvere. Keď uvidela Máriu, trhla sebou a rýchlo vbehla dnu, pričom zámok cvakol trikrát.

Mária si sadla v kuchyni do tmy. Jej inteligentná domácnosť nefungovala. Svetlá zostali zhasnuté, kúrenie sa preplo na úsporný režim „prežitia“. Skúsila zapnúť televíziu, ale obrazovka ukázala len text: *VÁŠ PRÍSTUP K INFORMÁCIÁM BOL OBMEDZENÝ NA ŠTÁTNY KANÁL OSPRAVEDLNENIA. CHCETE ZAČAŤ PROCES SEBAREFLEXIE?*

„Nie,“ zašepkala Mária a rozplakala sa.

V nasledujúcich dňoch sa jej izolácia stala absolút-

nou. Jej telefón bol mŕtvy – mohla len prijímať hovory od Úradu pre nápravu správania. Skúsila volať synovi do Bratislavy z pevnej linky, ktorú si ešte nechávala, ale hovor bol automaticky prerušený po dvoch sekundách s hlásením: *Kontakt s izolovanou osobou môže znížiť vaše skóre. Chráňte svoju digitálnu budúcnosť.*

Mária prestala chodiť von. Pozerala sa z okna na Sásovú, na svet, ktorý fungoval na algoritmoch lojality. Videla, ako susedia pod jej oknom debatujú, ako deti hrajú hry na mobiloch, a vedela, že pre nich už neexistuje. Bola vymazaná.

Jednu noc, keď mráz v Bystrici pritvrdil a jej radiátory boli len vlažné, niekto zaklopal na dvere. Nebolo to rázne búchanie polície, ale tiché, takmer nepočuteľné klopanie.

Mária otvorila. Na chodbe stál malý chlapec, ten istý Miško, ktorý ju v škole „nahlásil“. V ruke držal igelitku, v ktorej boli čerstvé jablká a kus domáceho koláča.

„Pani učiteľka,“ zašepkal a podal jej tašku. „Otec hovoril, že ste zlá, ale mama povedala, že to, čo ste citovali, bolo pekné. Tak som vám to priniesol.“

„Miško, choď preč,“ vydýchla Mária a pozrela sa na kameru na chodbe. „Ak ťa uvidia, zničia ti život skôr, než sa začne.“

„Mám otcovo rušiacе puzdro na hodinky,“ usmial sa chlapec. „Na päť minút som neviditeľný. Dobrú chuť, pani učiteľka.“

Odišiel tak rýchlo, ako prišiel. Mária zavrela dvere

a zahryzla sa do jablka. Bola to prvá skutočná chuť za posledný týždeň. V tú noc pochopila, že systém sociálneho kreditu dokáže postaviť tie najdokonalejšie múry, ale v každom múre sú trhliny.

Sedela v tme, jedla jablko a v hlave si opakovala slová zakázaného autora. Uvedomila si, že jej izolácia nie je len trestom, ale aj oslobodením. Už nemusela predstierať. Už nemusela sledovať svoje body. Bola na dne, a tam, na dne, našla niečo, čo systém nikdy nedokázal pochopiť – tichú, nezdokumentovanú pravdu.

Banská Bystrica pod jej oknom svietila tisíckami bodov sociálneho kreditu, ale Mária sa prvýkrát po rokoch cítila skutočne živá. V tichej izolácii, bez digitálnej masky, začala písať svoj vlastný denník. Nie do cloudu, nie do tabletu, ale ceruzkou na papier. Pre niekoho, kto príde po nej. Pre niekoho, kto bude hľadať pravdu v dobe, keď sa všetko dalo zmerať, ale nič sa nedalo cítiť.

Školský limit

Prešovské ulice sa kúpali v jarnom slnku, ale v byte rodiny Horváthovcov panovala atmosféra pripomínajúca vojnový štáb. Na veľkej stene v obývačke nevisel obraz, ale interaktívna tabuľa s grafmi. V strede grafov bol profil ich dvanásťročnej dcéry, Lucky.

LUCIA H. (12) INDEX SOCIÁLNEHO POTENCIÁLU (ISP): 6,12 CIEĽOVÁ HODNOTA PRE GYMNÁZIUM J. A. KOMENSKÉHO: 8,50

„Zostávajú nám tri mesiace, Lucia,“ povedal otec a nervózne si poklepal po svojich drahých okuliároch. „Tvoj ISP stagnuje. Podľa algoritmu tvoja introverzia znižuje šance školy na získanie grantov za líderské zručnosti. Musíš byť viac... viditeľná.“

Lucia sedela pri stole a prstami žmolila lem svojho školského svetra. Mala rada matematiku, hviezdnu oblohu a ticho v mestskej knižnici. Ale v dobe sociálneho kreditu nebola matematika dosť. Školy neprijímali len žiakov s vedomosťami, prijímali „budúcich sieťovačov“ – deti, ktorých digitálna stopa sľubovala vysokú sociálnu bonitu.

„Mami, ja nechcem byť lídrom,“ zašepkala Lucia. „Chcem len počítať rovnice.“

„Lucinka, rovnice za teba vypočíta AI,“ povzdychla si matka a v ruke držala tablet s rozpisom aktivít. „Ale tvoj index sociálnej interakcie je katastrofálny. Včera si na ihrisku strávila štyridsať minút čítaním knihy bez

toho, aby si niekoho oslovila. Systém ti za to strhol tri stotiny za „sociálne správanie vo verejnom priestore“.

Otec sa postavil a začal prechádzať po miestnosti. „Mám plán. Kúpili sme ti balíček ‚Persona Plus‘. Je to softvérová vrstva pre tvoje inteligentné hodinky a okuliare. Bude ti v reálnom čase radiť, čo máš hovoriť, na koho sa usmiať a kedy pridať príspevok na sieť. Musíme tvoj profil nafúknuť.“

Od nasledujúceho dňa sa Luckin život zmenil na neustále predstavenie. Ráno v škole jej okuliare do zorného poľa premietali texty: *Usmievaj sa na spolužiačku Emu (Kredit 8,2). Povedz jej: ‚Ten tvoj nový digitálny batoh je úžasný!‘* *Odporúčaná dĺžka kontaktu: 45 sekúnd.*

Lucia poslúchala. Hovorila veci, ktoré jej nedávali zmysel, a smiala sa na vtipoch, ktoré jej nepripadali smiešne. Jej ISP začal pomaly stúpať. 6,15... 6,40... 7,10.

Rodičia boli nadšení. „Pozri, funguje to!“ hovoril otec pri večeri, zatiaľ čo kontroloval jej dennú správu. „Tvoj príspevok o dôležitosti komunitného záhradkárstva mal tristo ‚vdáchností‘ od ľudí s vysokým skóre. Algoritmus ťa miluje.“

Lucia sa dívala do taniera. Cítila sa ako bábka na neviditeľných šnúrkach. Každý jej pohyb bol vypočítaný, každé slovo bolo schválené systémom. Jej vnútro bolo prázdne, vyplnené len šumom algoritmu, ktorý jej neustále šepkal do ucha, akou má byť verziou seba samej.

Tlak sa stupňoval s blížiacimi sa prijímačkami. Gymnázium v Prešove bolo známe tým, že jeho algoritmus

bol najprísnejší na Slovensku. Sledoval nielen dieťa, ale aj „stabilitu sociálnej siete rodiny“.

„Musíš zorganizovať narodeninovú oslavu,“ oznámila matka dva týždne pred termínom. „Pozveme celú triedu. Vybrali sme tému ‚Budúcnosť v dátach‘. Máme zaplatených dvoch animátorov, ktorí budú v reálnom čase generovať tvoj ‚spoločenský jas‘. Ak to vyjde, tvoj ISP skočí rovno na deviatku.“

Deň oslavy bol pre Luciu nočnou morou. Byt bol plný detí, ktoré sa navzájom nesledovali, ale sledovali svoje displeje. Každý hľadal najlepší uhol na selfie, aby získal bonusové body za účasť na „elitnej udalosti“.

Lucia stála uprostred obývačky, jej okuliare blikali ako šialené: *POZOR! TVOJ INDEX POHODY KLESÁ. AKTIVUJ REŽIM ‚EXTROVERTNÝ ENTUZIAZMUS‘. SMEJ SA HLASNEJŠIE!*

V tom momente v nej niečo prasklo. Ten tichý, matematický svet, v ktorom kedysi žila, sa zrazil s tou hlučnou, falošnou realitou.

„Prestaňte!“ vykrikla Lucia. „Všetci ticho!“

V miestnosti nastalo hrobové ticho. Deti na ňu hľadeli cez svoje šošovky. Rodičia v rohu miestnosti stuhli.

„Nechcem žiadnu oslavu! Nechcem žiadne gymnázium!“ kričala Lucia a strhla si z ruky inteligentné hodinky. Hodila ich o zem a s odporom na ne dupla. Sklo prasklo a modré svetielko vnútri naposledy zabliklo a zhaslo.

Okamžite sa ozval varovný tón z reproduktorov

v celom byte. *KRITICKÉ ZLYHANIE SOCIÁLNEHO POTENCIÁLU. SUBJEKT LUCIA H. VYKAZUJE DESTRUKTÍVNE SPRÁVANIE. PENALIZÁCIA: -5,00 BODOV.*

Luckin ISP sa v zlomku sekundy prepadol do červených čísiel. Na displejoch všetkých prítomných detí sa objavilo varovanie: *V BLÍZKOSTI SA NACHÁDZA OSOBA S PSYCHICKOU INSTABILITOU. UKONČITE INTERAKCIU PRE OCHRANU VÁŠHO KREDITU.*

V priebehu minúty bol byt prázdny. Deti odišli bez slova, hnané strachom o vlastné body. Zostali len rodičia a Lucia, ktorá sedela uprostred rozbitých dekorácií.

Otec hľadel na svoj tablet. Jeho tvár bola popolavá. „Zničila si nás, Lucia. náš rodinný kredit klesol na 4,0. Stratíme prácu... byt... všetko.“

„Ale ja som tu, ocko,“ povedala Lucia ticho a prvýkrát po mesiacoch sa naňho pozrela svojimi vlastnými očami, nie cez filter okuliarov. „Naozaj ma vidíš?“

Otec sa na ňu pozrel, ale nevidel svoju dcéru. Videl len „chybu v programe“, ktorú nedokázal opraviť.

O tri dni neskôr prišlo oficiálne rozhodnutie z gymnázia. *LUCIA H. – NEPRIJATÁ. DÔVOD: Nízky index sociálnej kompatibility a riziko systémovej nestability.*

Lucia skončila v „škole pre prispôsobivých“, v starej budove na okraji Prešova, kde senzory nefungovali a kde učitelia ešte stále používali kriedu a tabuľu. Neboli tam žiadne grafy, žiadne líderské granty.

Boli tam však deti, ktoré tiež „zlyhali“. Chlapci, ktorí

príliš veľa kreslili, dievčatá, ktoré boli príliš ticho. A Lucia tam našla niečo, čo na prestížnom gymnáziu nikdy nemohla nájsť – skutočných priateľov, ktorí ju nehodnotili podľa digitálneho jasú.

Večer, keď sa pozerala na hviezdy nad Prešovom, Lucia vedela, že v očiach systému je „nula“. Ale v tom tichu, bez neustáleho šepkania algoritmu, sa konečne cítila ako celistvé číslo.

Posledný odpočet

Silvester v Košiciach bol vždy hlučný, ale tento mal byť iný. Hlavná ulica bola zaplnená davom ľudí, ktorí čakali na polnočný ohňostroj, ale nie ten skutočný, zo strelného prachu. Systém SSSK premenil oblohu na gigantické plátno pre drony. Svetelné body mali na nebi vykresliť rebríček „Najlepších občanov roka“ a ohlasovať víťazstvo digitálneho poriadku.

Pár ulíc ďalej, v malom byte na poschodí historickej budovy, v miestnosti osvetlenej len desiatkami monitorov, sedela skupina, ktorú systém poznal len ako „Nulovú líniu“.

„Desať minút do polnoci,“ oznámil Adam, líder skupiny. Mal tridsať rokov a v hlbokom podsvetí bol známy ako architekt vírusov, ktoré nezabíjajú, ale oslobodzujú. „Všetci sú pripravení?“

Okolo stola sedeli štyria ľudia. Klára, špecialistka na prieniky do biometrických databáz. Tomáš, ktorý sa nabúral do mestského kamerového systému. A Oskar, ktorého jedinou úlohou bolo udržať ich servery skryté pred zrakom vládnej AI.

„Všetky uzly v IT Valley sú preťažené,“ zahlásila Klára. „Oslavy spôsobili, že algoritmy sú zamerané na vizualizáciu dronov na oblohe. Majú tam 90 % výkonu vyhradeného na vykresľovanie tých hlúpych rebríčkov lojality. To je naša šanca.“

Ich cieľom nebola deštrukcia. Nechceli zničiť ener-

getickú sieť ani vypnúť nemocnice. Ich plán bol oveľa radikálnejší. Chceli do centrálného registra SSSK nahráť kód, ktorý by každému občanovi Slovenska nastavil kredit na hodnotu 5,00.

Neutrálny stred. Ani elita, ani asociál. Jednoducho človek. Nula v názve skupiny nebola hodnota – bol to podpis. Bod, z ktorého systém nedokázal nič dopočítať.

„Predstavte si to,“ zašepkal Tomáš a jeho prsty sa neustále chveli na klávesnici. „Ráno sa zobudí štátny tajomník a v lekárni bude stáť v tom istom rade ako bezdomovec zo stanice. Žiadne VIP zľavy, žiadne zákazy vstupu. Len čistý stôl pre všetkých.“

„Pred pár mesiacmi to skúsil jeden človek v Žiline,“ pripomenul Adam. „Sám, z jednej veže, jedným kódom. Systém sa vrátil zo záloh za štyri hodiny. Preto dnes nejdeme len po databáze.“ Poklepal po obrazovke, kde sa v troch oknách zrkadlili zálohovacie uzly v troch bunkách. „Ideme po archívoch. Ten muž nám ukázal cestu – aj chybu, ktorú my nezopakujeme.“

„Päť minút,“ ozval sa Adam. „Spúšťam protokol ‚Rovnosť‘.“

V tej chvíli sa na jednom z monitorov objavila správa v červenom ráme. *ZÁSAH DO CENTRÁLNEJ INTEGRITY – BLOKOVANÝ.*

„Čo sa deje?“ vykrikoval Adam. „Prečo nás vidia?“

„Oskar...“ Klára sa otočila na štvrtého člena tímu.

Oskar sedel s rukami nad hlavou. Na ušiach mal slúchadlá, z ktorých sa ozýval hlas vládneho operátora.

„Prepáčte,“ povedal ticho. „Mali moju sestru. Jej skóre kleslo na 1,0. Chceli ju poslať na prevýchovu do tábora v Malackách. Sľúbili mi, že ak vás nahlásim, dajú jej desiatku.“

„Ty si nás zradil za pár bodov pre sestru?“ Adam vyskočil zo stoličky, ale v tom momente sa dvere bytu rozleteli.

Nebola to polícia. Boli to drony Kybernetickej hygieny, malé, rýchle stroje s paralyzérmi. Ale Adam nebol nepripravený. Na stene mal namontovaný silný elektromagnetický žiarič.

„Oskar, von!“ zakričal Adam a stlačil tlačidlo.

V miestnosti to zaiskrilo. Všetky monitory zhasli, drony s tupým zvukom padli na zem. Boli v tme, ale vedeli, že posily budú na mieste do dvoch minút.

„Klára, choď na záložný terminál!“ kričal Adam v tme. „Máme to do cloudue, stačí jeden príkaz z ktorejkoľvek verejnej obrazovky na Hlavnej ulici!“

Vyrazili z bytu a zbehli po schodoch dole. Košice boli v plameňoch osláv. Hudba dunela, ľudia tancovali. Nikto netušil, že na oblohe sa bojuje o ich budúcnosť.

Adam dobehol k veľkému informačnému panelu pri Dóme svätej Alžbety. Panel práve zobrazoval reklamu: *Udržujte svoj kredit nad 8,0 a získajte lístok do opery zadarmo!*

„Daj mi ten kľúč!“ Adam schmatol od Kláry USB zariadenie.

Hlasy policajtov sa približovali. „Ruky hore! Odstúpte od terminálu!“

Adam sa na nich nepozrel. Vedel, že má len sekundy. Zasunul zariadenie do servisného portu a na displeji sa objavil ukazovateľ nahrávania.

90 %... 95 %... 98 %...

„Zatvorte oči!“ zakričal Adam.

V momente, keď hodiny na veži odbili polnoc, namiesto mena „Občana roka“ sa na oblohe nad Košicami objavil obrovský biely kruh. Tisíce dronov sa zoradili do znaku nuly – podpisu Nulovej línie.

Všetky mobilné telefóny v dave pípli súčasne. Ľudia sa zastavovali, hudba dohrala uprostred taktu. Na Hlavnej zostalo ticho.

V tieni bočnej uličky sa na svoje hodinky pozrela žena v elegantnom kabáte. Svietilo tam 5,00. Bola to tá istá žena, ktorá pred rokom na Terasе utiekla pred starcom prosiacim o lístok na električku. Prvý raz od tej zimy si dovoľila spomenúť si na jeho tvár. Sofia v Bratislave, ktorá práve sedela v aute, videla na palubnej doske 5,00. Mária v Banskej Bystrici, Jakub v Petržalke, Lucia v Prešove. Všetci mali zrazu rovnakú hodnotu.

„Resetovali sme to,“ vydýchol Adam, keď mu na rukách zaklapli putá. „Urobili sme to, Klára.“

Policajt, ktorý ho držal, sa pozrel na svoj vlastný terminál na zápästí. Jeho elitné skóre 9,2 bolo preč. Bol tam len on, chlap v uniforme s hodnotou 5,00. Na moment zaváhal. Jeho zovretie na Adamovom ramene poľavilo.

Košice v prvých minútach nového roka nevyzerali inak, ale pocit v dave bol iný. Ľudia sa na seba nepoze-

rali cez filtre sociálnej bonity. Pozerali sa na seba ako na cudzincov, ktorí sa zrazu ocitli v rovnakej situácii. Stratili privilégiá, ale stratili aj stigmy.

Bol to „Posledný odpočet“. Systém SSSK sa po niekoľkých hodinách pokúsil o obnovu z archívov, ale kód Nulovej línie mu nenechal nič, k čomu by sa mohol vrátiť. Archívy prepísal náhodnými číslami.

Adam sedel v cele a díval sa cez zamrežované okno na dohasínajúci ohňostroj. Vedel, že ho čaká dlhý trest. Ale vedel aj to, že dnešná noc dala miliónom ľudí šancu, ktorú im algoritmus nikdy nechcel dopriať. Šancu začať odznova, bez bodov, bez tabuliek, len ako ľudia.

Košice sa prebúdzali do nového rána. Bolo mrazivé, bolo tvrdé, ale prvýkrát po rokoch bolo pre každého rovnaké. Digitálna hierarchia padla a v troskách systému sociálneho kreditu začalo klíčiť niečo, čo sa nedalo naprogramovať.

V tú istú hodinu sa v Bratislave, v zasadačke bez okien, prihlásil do núdzovej siete tím architektov SSSK. Na prvej snímke prezentácie, zostavenej narýchlo o tretej ráno, stálo: *SSSK 2,0 – návrh novej metodiky. Z čistého štartu sa počíta najlepšie.*

Ako táto kniha vznikla

Túto knihu sme vytvorili s výraznou pomocou nástrojov umelej inteligencie. Píšeme to otvorene, aby ste vedeli, čo držíte v ruke.

Čo urobil človek. Námet a myšlienkový základ knihy, jej stavbu, zadanie pre každú kapitolu, rozhodnutia o tom, čo v texte zostane a čo ide preč, a schválenie finálnej podoby pred vydaním. Bez tejto časti by kniha nevznikla – žiadny nástroj si ju nevymyslel sám.

Čo urobila umelá inteligencia. Prvé znenie kapitol podľa zadaní, redakčné pripomienky a revízie, jazykovú korektúru, ilustrácie a obálku.

Kto za to zodpovedá. Rita Singula je autorský pseudonym vydavateľstva. Za obsah knihy – za jej tvrdenia, fakty aj prípadné chyby – zodpovedá vydavateľ TriSoft Forever s.r.o., nie meno na obálke a nie použitý nástroj.

Podiel AI: text – prvý draft a korektúra · ilustrácie – generované